

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 595. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-drachmann14valshoot-idm140708759138624.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

Tillæg

596

597

Prolog

Der sad to Mænd i Skumringen paa en Terrasse udenfor et gammelt Palazzo ved Venedigs Canal grande.

Det var en fugtigvarm, dunstopfyldt Majmaanedsaften; Luften stod stille, mættet af Blomsteraande; den ramme Lugt af Søvand bragte Tanken hen paa Havets Nærhed, og denne Tanke havde noget befriende ved sig. Serenadebarker med kulørte Lamper gled forbi, spejlende sig i det mørkebrune Vand; og dette Vand syntes uendelig mørkt og uendelig dybt. Man saa' utydelige Skikkelser bevæge sig, og man hørte Musik, italiensk Musik, vocal og instrumental. Det var som et eneste Omkvæd - *amore* - der kastedes tilbage fra de høje, skumle Palazzoers Mure og bølgede henover Kanalvandets flammende Zigzagstriber. Saa blev alt stille. De kulørte Lamper svømmede i en lille glødende Perlerække bort i det Fjerne. Canal grandes mørke Vande skvulpede og rislede deres mørke Melodi, afbrudt af et dumpt Aareslag. En Kaffekop blev stødt omkuld og faldt klirrende ned paa Stenflisen. Den ene af Mændene bukkede sig, samlede Skaarene op og kastede dem adspredt - med kortere og længere Mellemrum under den følgende Samtale - Stykke efter Stykke ud i Vandet.

Hvad tænker De paa? spurgte hans Sidemand.

Paa at skrive Noget! Iød Svaret.

Naturligvis! - Dog vel ikke om Venedig? -

Det er en Umulighed! -

Ganske vist! Altsaa noget andet? et Drama - en Novelle - en Roman?...

En Bog - ja! som skulde handle om - som skulde handle om....!

De vil dog vel ikke tænke Dem nogen »Handling«? -

Ikke en for Lejebibliothekerne - nej! men noget skulde Bogen dreje sig om!...

Naturligvis! Find blot Tappen, Axen - saa drejer Romanen sig om sig selv. -

598

Ganske vist! Tappen er funden. Det gælder blot om at komme til at begynde! -

Naar De er færdig med det sidste Stykke af Deres Kasteskyts her, saa kan De jo gaa ind og begynde. De har Natten og den store *Sala* for Dem selv. Jeg skal sige til Luigi, at han sætter friske Lys i Kandelabren - eller hvis De foretrækker Lampe....?

Det er meget elskværdigt, kære Ven. Jeg foretrækker Lys. Lampen heder i Hovedet, og - jeg véd ikke hvorfor - men jeg synes at den suger Tankerne til sig og ikke giver dem fra sig igen! -

Der er noget Stilfuldt ved en saadan tændt Kandelaber! Jeg arbejder helst ved Lampe; men jeg er Læge, jeg pløjer Bøger og Tidsskrifter igennem; jeg digter ikke! -

De er Digter, men skriver ikke. De har - som det hedder - »ofret« Dem for Videnskaben. De har derved blandt andet reddet mit Liv. Det vilde De næppe have gjort, om De havde skrevet den mest stilfulde Prosa, de mest henrivende Vers! -

Tak! Skal vi lade dette Kapitel fare? -

Ja! Vil de saa forære mig en »Stil«! -

Vent lidt! Vil De ikke have en ny Kop Kaffe? -

Jo - men siden, naar jeg er kommen i Gang med Arbejdet! Vil De blot forære mig en Begyndelse og en »Stil« - De, som er mig overlegen paa alle Punkter - saa skal jeg være flittig den hele Nat, og jeg lover Dem et Kapitel imorgen ved Frokosten! -

Vil De ikke have en hel Æsthetik? -

Har De nogen at byde paa? -

Nej! -

Tak! Saa tager jeg imod Tilbudet. De vil altsaa sige....?

Jeg vil sige, at hvis jeg skulde skrive en Bog, saa vilde jeg ikke se til Højre og ikke til Venstre; jeg vilde gaa lige ud ad den brede Landevej, Livet, hvoraf jeg selv har befaret en Strækning stor nok i det mindste til at *det*, som jeg vilde skildre, kunde have almindelig Interesse. Jeg vilde altid i mit Arbejde have det Almindelige for Øje, som det Maal, hvorefter jeg stræbte, saaledes at min tilfældige specielle Sagkundskab, og mine personlige Affekter og Oplevelser, hjalp med til at give Værket Farve og Glød, uden at lade det vilkaarligt løbe ud i en Spidse eller vride sig hen i det Bizarre. En Bog som »Wilhelm Meister«, hvori der er fuldt op af Episoder, af tekniske Undersøgelser og Ræsonnementer, er dog ganske anderledes skrevet for alle Tiders almen-menneskelige Behov, end en Bog som 599 »Nôtre-Dame de Paris« - begge Værkers øvrige Værdier og begge Digteres Storhed ufortalt. Franskmændene har, efter min Mening, *endnu* ikke frembragt en Roman, som vi kan gribe, slippe, og atter gribe gennem vor hele Livsvandring og Udvikling - muligvis fordi den galliske Aand ikke iblandt sine Digtere har kunnet forme et saa *helt* Menneske som Goethe.

For mig i det mindste staar dette den germanske Aands modneste Prosaarbejde uopnaeligt - tiltrods for de Episoder, hvori vi ofte blive stikkende. Der er saa grumme liden »Kunst« i denne Bog; hvorimod Kunstneren helt har gennemtrængt den med sit ejendommelige Stemningsliv, med sin rige Erfaring, med sin Kærlighed til Menneskene, sin Sky for forudfattede Meninger, sin sunde sanselige Glæde over Livets uendeligt varierede Skønhed, sin Naturlighed i Udtrykket, sin Noblesse i Tanker.

Der er ingen »Stil« og ingen »Skole« i denne Bog. Og vrager vi den som gammeldags, saa er det fordi vi selv er bleven hængende i en og anden moderne Stil og Skole, som gør os ufri, binder for vort Øje, lukker for vort Hjærte. Det er ikke en lang Sætningsperiode eller en tilsyneladende sentimental Figur, som gør et Værk gammeldags, modent til Boghyldens Støv. Lad os inden en halv Menneskealder se, hvor mange af vore mest moderne Skribenter der er undgaaet Forglemmelsen. Vi arbejder os frem i rivende Hurtighed - henimod vort naturlige Sprogs Sprængning. Idag dikterer den drakoniske Kritiks Lov saa og saa mange Ord paa en Sætning - imorgen allerede er Hælvten af Ordene erstattet af Tankestreger - og hvornaar vil Øjeblikket komme, hvor en hel Periode afgøres med et Udraabstegn? Vi forsvarer os med, at vi tænker mere sammentrængt, mere nervøst-hidsigt og spirituelt, end vore Bedstefædre! Var da den gamle Goethe saa tung og ubehjælpelig i sin Tanke? Han var dog vel nok, hvad man tør kalde et »Geni« - og havde han fundet den sønderhakkede og asthmatiske Stil at være det naturlige Klædebon for sine Personer og Ideer, saa havde han upaatvivlelig sparet Sætteren en god Del Ulejlighed.

(Det Kgl. Biblioteks Håndskriftsamling, Coll. 42.2)

600

Intermezzo

En tidlig Formiddag - Slutningen af April. Over den lange, brede Færsejslinje - Gamle Kongevej - lægger Solen sig fra hvide, kølige Skyer. De driver deroppe i Luften, de kølige, altfor gennemsigtige Foraarsskyer. De har endnu ikke faaet det rette Greb paa at fortætte sig og antage plastiske Former. Ogsaa *de* spejder efter Varmen - og i Ventetiden suger de Skorstenenes Røg op til sig, mætter sig paa den, og drager afsted med den, for at lade den dale som fin, blaa Taage ned over Tage, Gavle, Træer i Perspektivets Dybde. Vintren har været stræng og lang. Alt har ligget knuget. Men Hovedstaden har denne Elasticitet i sig, som kun synes at behøve nogle Nætters Regn og den første Solskinsdag for at ytre sig i Færsejs, Arbejde, frisk Humør.

Vogne: alle Slags. Arbejdsvogne læssede med Kul, Brædder eller Mursten - Droscher - Kvægtransportvogne - Mælkevogne - Bryggervogne - de forskellige store Udsalgssteders Firma-Ekvipager... afsted ruller de; og medens store, gule Hunde jagter om imellem dem, og gamle Damer staar fortvivlede

over ikke at kunne komme tværs over Gaden, skrangler en tom Skraldevogn ud paa Fangst med tre »fidele« Lazaroner klumpende sig sammen paa Forsmækken. Den Enes brune Enspænderfrakke skinner agurkegrøn, naar Solen falder over den; den Andens »Islænder« er Stopning ved Stopning; den Tredje - Kusken - er som sammensyet af Lap paa Lap, dækket bag et Forklæde, som vilde have bragt Teniers og Ostade i Henrykkelse. Disse tre »gamle Hollændere« ler paa deres Skarnager-Triumfvogn ad hele Verden - som skulde de indtage en Verden! Politibetjenten værdiger dem et trent Genkendelsessmil. Den Alvorsmand kan ikke benægte, at Kusken for nogle Aar tilbage var en flink Mur-Polerer, som mistede sin Politur ved »Krach'et« - og at han dér i Islænderen selv har været Vognmand og i Kompagni med den Kaffegrønne! Nu besørger de Dagrenovationen - og den Ene ler, slaar ud med Haanden og hilser Politibetjenten: Der skal Nogle til det Værste! Hyp! hæng i, Københavner! Hovedstaden er elastisk. I næste Omgang kan vi være Værtshusholder - og da 601 vil den uniformerte Alvorsmand næppe vægre sig mod den tilbudte Bajer! Den er ham vel undt. Vi ere godmodige Folk her i Hovedstaden!

Der er maaske kun den rette Filosofi og de rette Filosofer, naar vi kommer ned i *det* Samfundslag. Ingen kender kanske Livet - og Ingen kan føle dets hele Fylde af Mulighedsuendeligheder - som ikke til en Tid har kørt Skraldevognen.

Hyp!

Og Skoledrengene, som har kastet deres Overfrakke, men endnu beholdt de højskaftede Støvler, plasker i hver en blinkende Søle, der langs Nordsiden af Vejen strømmer over Fortovene fra Havernes Rester af jordslaaet Sne. Skolepigerne gaar to eller tre sammen, tæt op til hinanden - maa absolut hviske de mindste Ubetydeligheder paa den mest intime Maade - indtil de bliver kaade i Foraarsluften og slænger med de Fløjels Tornistre eller de tilbundne Poser ad de gøende Hunde. Disse Hunde, stumprumpe, langbenede, sortsnudede, ældre, yngre, smaa eller store, som man nu drakonisk vil tillivs, fordi de unægtelig kan samle et Opløb ved deres Naturligheder eller skræmme en fintfølende Sjæl: aa ja! Men hvorfor ser ikke de samme skarpe Øjne, der forfølger Hundene, at vor Hovedstad bliver kedsommeligere i sit Præg for hver Dag, der gaar? - og at netop disse forfløjne Vagabonder spreder Ensformigheden og lokker et Smil frem i Alvorsminen?

Hejsa! Proletarer! hop og spring, saa længe Dagen tilhører Jer! Og flaar I *min* Drengs Bukser eller bærer I Jer uartigt ad op ad *mit* Stakitværk - saa vil jeg knibe et Øje til og mindes alle de Løjer, I Firbenede har gjort for mig, naar jeg var bedrøvet over mig selv eller vred paa mine Med-Tobenede!

Saa er der disse Butikker: Slagterens, Bagerens, Grønthandlerens, Melhandlerens, Høkerens, Urtekræmmerens - det er, som de alle uvilkaarlig aabnede sig for at indtage Kunder og Foraarsluft... og de vimse Tjenestepiger synes med deres Kurves Størrelse at antyde Herskabernes vaagnende Købelyst og Evne. Disse fornøjelige Tjenestepiger - vore uundværligste daglige Medskabninger - hvem intet kan kue - ikke den lange Vinter, med Kul- og Brændeslæbning, Staaen i Vaskebaljen, i Træk og Køkkenos - uopslidelige trods Husmødrenes Gnavenhed, Børnenes Urimelighed... de hopper nu paa nedtraadte Sko ud og ind hos de Handlende - kurtiseret af Fiskemanden, der holder paa Hjørnet med sin Kærre, dette dryppende Hyttefad paa Hjul, ud af hvis Beholdning han tager en Rødspætte, kniber den i Halen for at faa den til at blive »sprællevende«.

602

Eller de staar - disse fikse Tjenestepiger - i de aabne Vinduer ud mod Villaernes Smaahaver... de ryster de blommede Gardiner - de brogede Støveklude - ler til Bagerens Kusk - og trækker sig tilbage, ivrig optaget af at flytte Blomsterpotterne, naar Husfruen kommer ind og spørger: Stine! hvor har jeg nu igen gjort af Nøglen til Buffeten? -

Og disse Villaer - her over hele dette Kvarter - paa begge Sider af de to Færsekslinjer - med de indbydende Vej-Navne: Kastanie-, Akacie-, Ahorn-, Platan-, Lindevej - hvad de nu hedder... ret et Kvarter, som opfordrer vort Foraar til dog endelig engang at aflægge sit Besøg! Det er ikke de store evropæiske Hovedstæders prunkende Millionær-Villaer, der maa kunne stikke saa mangen sulten, hjemløs Stakkel i Øjnene. Det er Embedsmandens, den heldigere Handlendes, tilnød Videnskabsmandens jævnt fordringsløse Asyler. Har den Ene Spejlglasruder og en lille udbygget Vinterhave mere end den Anden, saa har de Alle tilsammen ikke overdrevent meget at misunde hverandre: Indkomsterne, Skatterne, Selskabeligheden nogenlunde ens... to »Middage« om Aaret, og forresten Familieaftner, hvor man gør lidt Musik, snakker lidt Politik, og keder sig godmodigt, indtil Elleve-Sporvognen bringer Gæsterne til Byen og Huset tilkøjs!

Disse Smaahaver, som gør hele Kvarteret til én sammenhængende Have, udparcelleret à saa og saa mange Kroner pr. Kvadrat-Individ! Ja - maaske klumper Individerne sig for tæt sammen! og muligvis kunde nogle Rigmænds Parkanlæg gøre godt! Men Forholdene er Forholdene. Her kan en Kunstner leve - tæt op ad Byen, og dog fjærnt fra Brostenene... her kan han, naar han selv vil være lidt varsom i Begyndelsen, huse og bygge paa sit eget Enemærke, lidet opmærksom for og lidet generet af, hvad Nabo og Genbo tænker og mener, koger og spiser. Her kan man indrette sit Studereværelse, sit Atelier - borte fra Vejen, ud mod denne Have, som ogsaa venter paa Foraaret. Og medens Haven venter, og Roserne endnu staar omviklede med

Bastmaatter, som Fakler, der skulle stikkes i Brand - saa har Aprilsolen allerede gennem de klare Skyers Brændglas tændt smaa hvide, gule eller rødmende Gnister dér langs Murens Sydside. Træerne ere nøgne, Buskene ere nøgne, Murens Espalier er nøgent - men i Randen af de ovale Bede glimter det spirende, forjættelsesrigt, vaar-smilende. »Det er Vintergækker!« siger Stu'pigen. »Jeg tror, jeg vil knibe et Par Stykker og sende en til Urtekræmmerens Svend og en til Bagerens Kusk! Lad dem saa se, om de kan gætte!« - 603

»Det er Krokus, det er Primuler, Hyacinther, Liljer - det er Pintsens Friluftsborn!« siger Solen og kniber Øjet missende til.

Solen er den store Optimist, Sangviniker, Sommer-Profet. Han ser allerede i Aanden disse Græsplæner grønnes, Buskene tætted, Træerne løves. Det støver derude paa Hoved-Vejen, hvor Sporvognsombussen, knaldende-mønjerød, lunter afsted i Middagsheden. I Sidevejene er der Skygge - Fred - Fuglesang og dæmpet Pianoklimper. Villa er skjult for Villa. Trækruden i et Ateliervindue staar aaben - og ind i det svale Rum strømmer Duft af Blomster, varm Luft, Reflexer fra det tætte Grønne. Dér sidder en Mand inde og arbejder flittig den hele Dag. Naar Skyggerne bliver lange og Lyset gyldent, rejser han sig - med en god Samvittighed og en god Appetit. Den gamle Husholderske har Maden færdig og Bordet dækket nede i Stueetagen. En Ven af Maleren er buden til Middag. De spiser, drikker, drøfter Tingene - og indsuger Havens Aroma gennem de vidtaabne Vinduer og Døre. De bliver siddende længe. Den blide Skumring lister sig - umærkelig som Livets Alder - over dem begge. Gæsten løfter sit Glas, ser gennem det op imod det rødmende Lys og siger, idet han langsomt nedsvælger Amontilladoen: »Du er et lykkeligt Menneske med din Harmoni - dit lille Havehus - din »tørre« Sherry - dine Anlæg for det, som man engang kaldte Poesi! - Skaal!« -

(*Literatur og Kritik* bd. 3, dec. 1889 (1890))

604

Ulf Brynjulfsens efterladte Papirer Den første Kærlighed

Den første Kærlighed - som Byron siger -
»den staar alene
som Adams Minde om sit Syndefald!«

Jeg blev gift ganske ung. Altsaa skulde den hellige Grav være vel forvaret - efter vore Samfundsreformatorers Mening. Det tidlige Ægteskab!

Jeg ræsonnerer ikke, jeg fortæller.

Blot dette vil jeg understrege, at jeg - som senere fik Ord for ganske det modsatte - begyndte som den pure Maaneskinsidealist. Guderne skal ellers vide, at Skolen gjorde sit for at fortrænge Maaneskinnet. Anede vort Bourgeoisi, hvor galt det egentlig var fat med dets Opdragelsesfabriker, det vilde ikke helme før det havde rusket Autoriteterne op af Søvn og faaet Fabrikerne slaet i smaa Stumper à 20 Dreng paa én Forstander - højest regnet. Men videre!

I Lømmelalderen og det første Studenteraar var mine Kammerater Kortspillere, Skørtejægere. De drillede mig og gjorde Nar ad mig for mine Særheder.... unge Mennesker kan ikke lide »Undtagelser« - saa lidt som Samfundet kan det. De fik mig med paa deres natlige Komments; jeg tiltaltes af det irregulære Liv - af *Farven* kan jeg kalde det - i disse grønne Bakkanaler. Udskejelserne frastødte mig, Farven tiltalte mig. En Slump af Kammeraterne er senere gaaet rabundus. En enkelt har jeg truffet nu og da - og hans Forbavselse har moret mig: Du, vor »Josef«, Du er blevet til den gale Ulf! -

Det forholdt sig rigtigt. Jeg var relativt en Josef iblandt Brødrene. Hos mig, Fantasten, Idealisten, stod Begreberne Dyden og Kvinden i en Glorie, som paa en Gang skræmmede og tiltrak. Kom der unge Damer i Besøg derhjemme, saa krøb jeg under Klaveret. Naar Pigebørnene i Kaadhed 605 - hvor var de kaade! - legede Kæreste med mig, saa blev jeg purpurrød af en indre Fryd og angestfuld Længsel, som jeg end ikke kan finde ét præcist Ord for nu. Jeg beundrede, skælvede, og lod mig henrive - bestandigt i Afstand. Jeg begik Bunker af Breve og Vers. Men da jeg en Gang havde sendt en af min Halvsøsters Veninder et formeligt Frierbrev, og da hun - Skælmsmestren - i dybeste Alvor besvarede det og satte mig Stævne, saa laa jeg frysende af Feber om Natten og vovede ikke saa meget som at se paa hende Dagen efter, da hun gjorde

Visit. Hvor de lo ad mig!

Jeg vilde absolut være »Ridder« for Kønnen - men med nedslaaet Visir. Jeg fløjtede og sang den tyske Romance:

Die Dame, die ich liebe, nenn' ich nicht....,

udgydende mine hede Taarer derved. Jeg husker det, og ler ikke.

Saa forefaldt der iblandt Kammeraterne en Begivenhed, som rystede mig dybt.

En af Vennerne, pur ung, tidligt udviklet, flittig og ærgerrig, begik Selvmord. Senere har jeg oplevet dette for os Danske navnkundigt blevne »Tilfælde« mindst fem Gange blandt mine Venner.

Det slog som et Lyn ned iblandt os: Han har skudt sig! Det gaadefulde ved Sagen forøgede min Angst, min Beklemmelse - Frygten for mig selv og mine Drifter. Han syntes at have næret en skjult, hæftig Kærlighed for en vakker lille Pige. Om hun har besvaret hans Følelser eller ej, om han med Pubertetsalderens Uberegnelighed følte sig »ulykkelig« eller maaske altfor lykkelig - det kom aldrig til vor Kundskab. Netop *den* Alders Følelser er saa indbyrdes stridende - og i den Alder lader Fædrene oftest Sønnerne sejle deres egen So! Vist er det, at hans lidenskabelige Temperament lod ham begaa Udskejelser sammen med Kammerater - maaske ophidset af Spil og Drikkevarer..... og Sandsynligheden er da for, at han har følt sig »uren«, fornedret ligeoverfor sit Ideal.

I og for sig et rosværdigt Træk; - blot, at det ikke kan gøres om! Den unge, sarte Sjæl krymper sig saaret, dør hvor Manden finder Undskyldninger om ikke Retfærdiggørelse for sine Handlinger.

Og han ladede Pistolen og skød sig gennem Hovedet.

Jeg saa' ham ikke. Det vilde have været altfor forfærdeligt. Eller maaske det var end mere forfærdeligt, at jeg ikke saa' ham men lod min Fantasi udmale sig Billedet.

Først blev jeg dobbelt sky. I Hjemmet var det en »Skandale«, med Advarselsprækner for mig og Kammeraterne. Saa fulgte et Omslag hos mig. Halvlysets Verden og Halv-Verdens magiske Skær begyndte at øve sin 606 Tiltrækning paa min Indbildningskraft. Jeg forlod Maaneskinnet - jeg mødte en Verden af Lidenskaber.

Det var ikke mine Kammeraters galante Æventyr i den lavere Sfære, som fristede mig. Jeg var for kræsen - eller for bange. Aristokrat har jeg altid været, og en »Nimbus« har jeg forlangt.

Der var en ung Mand, kun nogle Aar ældre end jeg, eneste Søn af hvad man kalder »gode« Forældre; Faderen en højt anset Embedsmand med privat Formue, var nyligt død, og Sønnen, der vidste sig som Arving, havde fuld Lyst til at tage op paa Arven. Han levede ganske aabenlyst i Forhold til en ung, smuk, pikant Enke. De tænkte ikke paa at gifte sig; den unge Mands Moder vilde absolut ikke tillade det, og den unge Enke havde kun Raadighed over sine Midler imod at hun ikke indgik Ægteskab. Hendes Mand syntes at have været en raffineret Libertiner af den Slags, som ellers kun antræffes i udenlandske Romaner. Han vilde pine hende endog saa efter Døden.

Over de to unge, smukke livsglade Mennesker laa et Skær af Romantik - for mig i det mindste. Vore Samfundsfilistre saa' Sagen anderledes. Men det æggede mig. Jeg kom til at udgøre et ikke uvæsenligt Element i denne fri Ménages snævre Kreds af Husvenner og Snyltegæster. At jeg ikke tænkte mig selv blandt de sidste, følger af sig selv. Selskabet var ganske vist blandet; der hørte et vist borgerligt Mod til at færdes dør. Jeg vilde trodse, og jeg var Ridder om ikke for den anfægtede Dyd, saa for den ilde anskrevne Frihed. Det unge Par lod Pengene rulle, kørte, red, laa paa Landet, gjorde Rejser og Gilder. De morede sig, og de satte Pris paa at andre morede sig med dem. Min Melankoli begyndte at vige. Livslysten mældte sig; og saa var det Halv-Verden, den forbudne! Romantikens Stjerne stod over dette Liv..... derhjemme stod Konvalescens Moderatør-Lampe paa Fru Mamas Dagligstuebord.

En Episode fuld af Taabeligheder - men ganske harmløs for mit Vedkommende. Jeg kom i Grunden til at holde baade af ham og hende; de holdt virkelig af hinanden, og den Forargelse, de gav, var i hvert Fald usminket og aabenlys.... jeg vidste anden Slags Forargelse, som blev dækket.

Det gik et Par Sommere saadan. Unægteligt kunde jeg have bestilt noget nyttigere - men paa den anden Side blev mit Væsen slebent, mere elastisk, befriet for en Del Kejtethed og navnlig for et æstetisk Hovmod, hvortil Drømmere i smaa, bornerte Forhold gærne henfalder. At jeg kunde have taget dybere Skade, indrømmer jeg. Men mine tidligere Kammerater 607 da - med deres Knejpeliv, deres Gadestævnmøder osv.? Jeg drak i hvert Fald god Vin; jeg lagde mig efter Fransk og Engelsk, som jeg radbrækkede i Selskab med Attachéer og Industririddere, hvis ydre Form i hvert Fald modsatte sig Plumpheder og Sjofelismer. Der var - i det ganske smaa - noget af et »Kærlighedshof« ved dette mit Bekendtskab. Mine erotiske Poesier begyndte

at strømme friere, sundere, elskværdigere.

Vanskeligt er det for en Mand at finde Traaden, der holder hans Indskydelser og Bevæggrunde sammen. Vanskeligere endnu at bestemme de fine Traade i Ynglingealderens brogede Væv. At føle sig, saa ung, som Renommist, det smigrer Forfængeligheden. Utvivlsomt har det været smigrende for mig.... og jeg nød den Triumf at ærgre Familie og Slægtninge. Men væsenligst tror jeg, at jeg fornå min erotiske Trang tilfredsstillet ved at leve saa tæt op ad et Forhold, der ydede min Fantasi Næring uden at sætte mine endnu barnlige Forestillinger om slet og godt paa altfor haard en Prøve.

Senere hen, naar jeg tænkte tilbage derpaa, dukkede uvilkaarligt Begrebet »Skønhed« op for mig - Skønhed, som altid er parret med Frihed. Ungdommen vil altid Friheden - men det er ikke altid at den faar Skønhedsfornemmelsen med sig paa sit Felttog imod Filisteriet. Familie og Slægt troede mig allerede halvt fordærvet..... og jeg har maaske ikke været saa nær ved »Uskyldighedstilstanden« som den Gang.

Episoden endte. En Dag modtog jeg en Billet, skreven af Damehaand. Konvoluten havde en adelig Krone over Initialet. Det var den unge Mands Moder, som bad mig om en Samtale i hendes Hjem. Jeg anede Taarer, Bibelsprog og Fortvivlelse. Men afslaa kunde jeg vanskeligt. Jeg tog min bedste Frakke og mit fineste Slips paa og fandt mig staaende temmelig beklemt i hendes Entrée. En alvorlig Tjæner i Sort tog mit Kort og mældte mig. Hun sad, sortklædt, i en højrygget Stol ved et ovalt Bord bedækket af kvindelige Haandarbejder, som rimeligvis gik til Bazarer for Tjænestepigehjem og Børnehospitaler. I Sofaen, bøjet over sit Arbejde, sad en ganske ung Pige, meget bleg og meget smuk, ogsaa i Sort. Den ældre Dame rejste sig, tog min Haand og bad mig sidde ned; samtidig gjorde hun en Bevægelse hen imod den unge Pige og sagde: Det er min Niece, som er opdraget hos mig. Hun er ganske som min egen Datter!

Jeg satte mig. Det var virkeligt en fornem Dame, jeg havde for mig. Man kunde læse Sorg og Græmmelse i hendes Træk; hun maatte have været en Skønhed som ung. Men det blev hverken til Taarer eller Bibelsprog. Hun ytrede ingen Sorg over Sønnen - den skinnede igennem af sig selv - kom ikke med Bebrejdelser - *dem* følte jeg, som tyngede de paa mig selv. Hun nævnede, at han som Dreng var kærlig og god - at hans Fader maaske ikke havde taget ham rigtigt, snart forkælet ham, snart revset ham for haardt. Saa døde Faderen, netop som Drengen kom ud i Verden; og saa var der denne Formue!.... Hun gjorde Rede for den, som om jeg havde været juridisk Konsulent; hævdede bestemt, at Rygtet langt havde overdrevet den. Kun ved fornuftig Økonomi vilde Sønnens Fremtid kunne sikres uafhængig... vilde han fortsætte det Liv, han nu førte, saa.... Her dirrede Læberne, og hun henvendte et Spørgsmaal direkte til mig:

Kunde De ikke anvende Deres Indflydelse paa min stakkels Dreng? De ser saa god og - jeg tror næsten hun tilføjede - uskyldig ud!....

Hun kunde ikke have taget mig paa et ommere Sted.... og alligevel hørte jeg kun halvt paa hende. Hele min Opmærksomhed var fæstet ved den unge Pige, som ikke sagde et Ord, men hvis Blik jeg fornå indeni mig som en stum Inkvisitors.

Den unge Enkes Navn blev ikke nævnet; alligevel var det hende, som beskæftigede disse to Kvinder..... det var ikke vanskeligt at mærke. En af Livets Romaner begyndte at skrive sig ind i mig.

Der var ikke meget at svare til den ældre Dames Bøn. Jeg tror dog, at jeg svarede naturligt og taktfuldt. I hvert Fald følte jeg ikke den Utilfredshed med mig selv, da jeg nu gik, som da jeg kom. Jeg trykkede den fornemme Dames hvide, smalle Haand; hun saa' mig med et sælsomt forskende og tillidsfuldt Blik ind i mine Øjne.

Tjæneren lukkede mig ikke ud; det gjorde derimod den unge Pige - Jutta, som jeg hørte hende blive kaldt. Hun hjalp mig i min Paletot, skøndt jeg søgte at forhindre det. Et Øjeblik stod vi og saa' paa hinanden. Hun var vistnok en nitten, tyve Aar, men syntes yngre. Noget saa slankt og fint, næsten henimod det sygelige, havde jeg ikke set. Skuldrene sad maaske en lille Kende for højt, men hun bar Hovedet gratiøst; de dunkle Øjne var paa en Gang blide og energiske. Kjolenederdelen sad - imod den Tids Mode - temmelig stramt om Hofterne, og paa disse slanke Hofter vuggede det sarte Overlegeme sig, som - som - en Blomst paa sin Stængel... jeg kan ikke finde nogen anden Betegnelse! -

Vi stod som sagt et Øjeblik og ligesom maalte hinanden. Saa spurgte hun sagte, idet hun saa' ned for sig: Finder De hende meget smuk - eller - meget elskværdig?...

Jeg kunde ikke tvivle om, hvem hun mente; men førend jeg fik svaret, havde hun fæstet sine Øjne paa mig og sagde:..... Aa, det er skændigt - 609 for han vil aldrig blive lykkelig med hende..... men smuk er hun - hun har Figur - og det er jo *det*, som Mændene..... ikke sandt, det er *det*, som..... aa jeg véd ikke, hvad jeg siger!

Hun græd, rev sit Lommetørklæde op og bed krampagtig deri. Jeg stod maallos. En saadan Ophidselse - et saadant Udbrud havde jeg aldeles ikke forberedt mig paa. Jeg rakte Haanden ud, trak den atter tilbage, ønskede mig hundrede Mile borte, lovede mig selv, at jeg aldrig skulde optræde som Tillidsmand og

Fortrolig. Jeg bar mig ad som en stor Æsel og som en lille Dreng. Og saa sagde hun, idet hun med ét lukkede Døren op ud til Gangen, i en besynderlig tør, fjendtlig Tone:

Gaa saa! Jeg tror ikke, at De gor nogetsomhelst for os!.....

Og efter mig ned ad Trappen raabte hun bævende, med sammenbidte Tænder: Hils Parret!

Jeg var ikke stor i mit eget Omdomme, da jeg gik hen ad Gaden. Det var en dejlig Sommerdag. Himlen blaa, Folk glade; Væddeløbssporten var lige indført hos os; alle skulde ud til Skoven; en Kapervogn kom jollende forbi; Kusken vinkede, at der var en Plads endnu. Jeg sprang op; jeg vilde ud til »Parrets« Landsted.

Han vilde have redet med i Gentlemansløbet; men i sidste Øjeblik var hans Favorit bleven syg. Nu var han fortrædelig og hilste mig tvungent. *Hun* var allerede væddeløbsklædt; en Kjole aflyst Raasilke sluttede som en Amazones Pansersærk om det elastiske Legeme. For første Gang maaske tog jeg rigtig hendes Figur i Øjesyn. Hvor den var spænstig-yppig, ret som af Staal, der vilde trodse Alder og et ekstravagant Livs Strabadser!

Hun søgte ved pudsige Indfald at forjage hans Gnavenhed. Efter Bordet sendte hun ham ind i Paaklædningsværelset, for at han kunde gøre sig »uimodstaaelig« - den smukke, slanke, skulderbrede Adonis, som han var. Og han kyssede hende, idet han bøjede hendes Stol helt bagover, saa at hun med et lille Skrig halvt svævede i Luften og viste sine elegante smaa, højvristede Fødder.

Jeg saa' beundrende paa hende. Hun lo; hendes Overlæbe krummede sig op over to skinnende hvide Tænder.....

Jeg deklamerede Aarestrup:

Har en mere rosenrød Mund
sin Elsker kunnet bide? -

Og hun kastede Servietten efter mig.

610

Da han, med kendelig Fornøjelse over Citatet, havde lukket Døren efter sig, skubbede hun Maraschinoen over til mig, tændte sig en Cigarret og sagde, tilbagelænet i Stolen med sine graa livslystne Øjne fæstede paa mig:

En lille Fugl har sunget noget for mig om et Besøg, De har i Sinde at aflægge - eller maaske allerede har aflagt!

Jeg forsøgte at se ligegyldig ud.

Fik De saa Prækner? spurgte hun.

Jeg dukkede Hovedet og havde ikke Lyst til at svare. Hun forekom mig i dette Øjeblik mindre bedaarende. Den gamle Dames Øjne stod tydeligt for mig.

Aa, bryd Dem blot ikke om det! sagde hun; *jeg* tager mig det ganske let. Men sig mig - saa' De Frøken Jutta?

Jeg hørte hendes dæmpede Latter..... der var ingen Ondskab, maaske kun Overmod deri..... men da jeg nu saa' paa hende, gjorde hun en ugengivelig Bevægelse med Skuldrene, som hun skød opefter og derpaa atter lod falde i deres symmetriske, fristende Leje. Og hun smilede.....

»Aa, Kvinder! Kvinder!« tænkte jeg.

Han kom ind, godmodig selvtilfreds, struttende af en Ungdom og en Sundhed, hvorpaa man dog kendte de trukne Veksler.

Naa! hvad stikker I Hovederne sammen for? spurgte han og raabte paa Kusken.

Brynjulfsen har været hos din Mama! sagde hun.

Han har Pokker....Velbekomme! lød Svaret. Det var sorgløst, tankeløst.... al Alvor kedede ham.... og han saa' paa sit Guldremontoiruhr og sagde: Jeg haaber, at den kære Mama ikke har sat Dem Fluor i Hovedet.... Dødogpine! vi maa af Sted! -

Af Sted tog vi. Hun kørte Spandet, to herlige Fukser, der bed i de Nysølvs Skumkæder og stænkede sig over med hvid, utaalmodig Fraade. Han sad ved hendes Side i den høje, smalhjulede og bredsporede Char-

abanc; jeg alene bagi.

Jeg var utilfreds med mig selv - med Vejret, som var straalende - med min Dragt, som forekom mig latterlig og som ikke var ganske ny. Jeg havde skiftet Klæder oppe paa Værelset og - jeg véd ikke hvorfor - trukket i et kaffebrunt Sæt, med lysebrun Filthat, et højrodt Silkeslips bundet i Sømandsknude, paillegule Handsker. Jeg maa have lignet en lang Abe.

Folk saa' efter os. Men det var vi vant til. Jeg syntes, at alle gloede paa 611 *mig* i Dag. Min Forfængelighed var angrebet.... og noget endnu dybere i mig saaret. Stedse stod Moderens Blik for mig. Jeg begyndte at tænke paa: dersom Du nu selv var som *han* dér.... og havde din Moder i Live!! Og jeg følte mig ulykkelig. Saa tænkte jeg paa Frøken Jutta: Hun har i Grunden kastet dig ned ad Trapperne! Og du har fortjænt det, din Æsel!....

Jeg har aldrig haft Smag for Væddeløb - dette pseudo-aristokratiske Dyrplageri; mindst af alt for Væddeløbene herhjemme.... vi har ikke Luksus og Kapital dertil, og de svarer ikke til vor Folkekarakter.

I Dag ønskede jeg, at jeg var langt underjorden i Stedet for at spankulere over Sadelpladsen med min Ven og hans Veninde. Jeg havde søgt et Ridderlighedens Martyrium i at udfordre og trodse Folkesnakken. I Dag hørte jeg kun altfor nøje efter, hvad Folk sagde - og Braaddene blev stikkende i mig.

Jeg saa' hverken efter Heste eller Ryttere - jeg stod og surmulede - hun lo ad mig - han spurgte, om jeg ikke vilde parere - jeg virrede med Hovedet og tænkte ved mig selv: dette skal være sidste Gang... blot jeg kunde forsvinde! Og mere og mere generende blev Opmærksomheden rundt omkring os.

Saa hørte jeg en Stemme bag mig. Jeg kendte den tørre, kvækkende og slæbende Tone. Det var en af Slægtningene - dem fra Bredgade. En halvgammel velhavende Bonvivant - en Sladderhank, der piner Alverden - sætter Folk sammen - en løbende Avis.

Nu begyndte han. Jeg *skulde* høre det: »Nej, jeg maa sige, jeg havde ikke troet det! Det er infamt - saadan en Grønskolling som han er - og saa være Snyltegæst *dér* !«....

Jeg vendte mig rasende. Hun klemte min Arm haardt. Jeg saa', at hun blev rød; det var første Gang.

Maa jeg spørge?... begyndte jeg; men jeg var altfor hidsig; jeg blev stikkende i det.

Kom bare! kom! sagde hun og trak af Sted med mig. I det samme lød Raabene: Der er de! Den Gule er forrest - nej den Røde! Hurra!....

Alle trykkede sig sammen og gjorde lange Halse..... jeg saa' mit Snit og kom bort bagom Estraden. Jeg gik hastigt til - var nær bleven redet ned af en Husar - kom udenfor de bagerste Rækker - og satte saa i strakt Løb hen over den store Eremitageslette - som i dette Tilfælde forekom mig at være den modbydeligste flade Brakmark, jeg kendte.

Jeg drev omkring inde i Skoven mellem Træerne. Snyltegæst! Snyltegæst! lød det stadigt i mine Ører.
612

Og det var jo sandt - i hvert Fald sandt for de andre. Hvad Gavn gjorde jeg? Hvad tænkte jeg paa? Hvad førte dette Liv til? Til intet! Snyltegæst!....

Jeg gav mig slet ikke Stunder at fore noget Forsvar for mig. Min Ærekærlighed var truffen midt i Prikken. Og jeg havde ikke en Gang faaet slaaet ham i Ansigtet - ham, som udskod den giftige Pil.

Jeg var meget ung.... og meget langt fra at være fordærvet.

Da jeg havde faaet gaaet noget af min Ophidselse - og en stor Del af Eftermiddagen bort, landede jeg ved Kirsten Pils Kilde: den Havn, hvortil ofte en modfalden Københavner er tyet.

Dér bemærkede jeg et Selskab. En ung Mand, Kontorist eller begyndende Forretningsmand, omgivet af nogle unge Piger, synligt hans Søsken, med et provinsielt men vakkert, fordringsløst Snit paa sig.

Den unge Herre var allerede københavneret - det saa' man; tillige var han den »gode« Broder; han havde aabenbart spenderet Turen. Han var sig sin Værdighed, sit Ansvar bevidst - muligvis sine Opofrelser ikke ganske ubevidst - livlig, rastløs, i Besiddelse af den fornødne Dannelse - en smidig Figur, der utvivlsomt vilde gøre Karriere.

Min Opmærksomhed var delt mellem ham og de glade, fornøjede Pigebørn, der vilde more sig i Dag - og ikke havde Hovedstadsdamernes trykkende Fornemmelse af at være kendte og jagttagne.

Pludseligt studsede jeg. I den lyse Sommeraftens begyndende Dæmring - hernede under Træernes

Kroner, hvor Kilde-Teltet og Lovet skyggede - lagde jeg først nu Mærke til den yngste, maaske Askepot iblandt Pigerne. Hun sprang som et Raavildt fra Teltet over til Kilden for at hente en Karaffel Vand. Selskabet skulde have den historiske Ryste-Toddy med Sandkage til; og den »yngste« maatte springe. Hun var slank, spinkel, netop lige udvokset; Kjolen lidt for kort; de fine Skuldre sad en Kende højt, Hovedet lignede en Sydlænderinde, med denne skære, blege men ikke sygelige Teint, som det dunkelblonde Haar indrammede paa en saa rørende barnligt-jomfruelig Maade, og hvori et Par store, lidt forbavsede Øjne ligesom svømmede i vage Anelser om at tilhøre en Skønhed i Knop, lige før Gennembruddet.

Hun havde lagt Mærke til at jeg iagttog hende.... hun sendte mig et sky Blik - derpaa endnu et, nysgerrigt og dog trygt.

Derpaa var hun inde i Kredsen igen, og jeg opfangede kun hendes Profil, som var regelmæssig smuk; en fint skaaren Kamme har den ikke noblere. Der var ikke Sammenligning mellem hende og Søstrene, om de 613 end gennemgaaende havde et Familietræk, der tiltalte ved noget ejendommeligt.

De lo og larmede, naturligt og uskyldigt, med en Dialektfarve over Stemmerne, der gjorde de fordringsløse Ord ligesom betydningsfulde. Havde Hovedstadsdamer sagt det samme, vilde min ungdommeligt strænge Kritik være vaagnet. Hun, den yngste, var stille, som om hun følte sig tilsidesat - eller drømte - eller ikke gad blande sig i Samtalen og Vaaseriet.

Et Raavildt mumlede jeg ved mig selv. En Aabenbaring fra Skov - fra Hede - fra Mose.... hvor hun er sød!

Og da jeg havde sagt dette: hvor hun er sød! syntes jeg, at det var fornærmeligt. Hun var et Syn - en Aabenbaring i den dejlige stille Sommeraften - og ovenpaa alt dette ubehagelige - som jeg nu syntes laa Aar bag mig - og som jeg kaldte for væmmeligt.

Jeg var forelsket, saa sikkert afgjort forelsket, som et ungt tyveaarigt Blod kan blive det i en Dryade. Og - hvad der var ganske underligt men lige saa korrekt for mig den Gang: jeg var bleven forelsket ved en Lighed, som dog ikke var en Lighed.... en Idéassociation, som i mit bølgende, urolige Gemyt rullede sin Dønning fra Formiddagens Møde med Frøken Jutta op mod denne Sommeraftens Skumringskyst.

Efter at Selskabet var taget bort..... jeg fulgte et Stykke Vej spejdende i Afstand.... følte jeg mig saa hjertelig ulykkelig, beklemt, ene overladt til min Skæbne.

Og saa ruskede jeg mig op: Din Skæbne - sagde jeg til mig selv - er at Du bliver gift med hende! Hvorledes, det var mig en Gaade - med en hemmelighedsfuld sød Forventning i sig. Saa blev jeg indfanget af Kammerater.... vi drak den halve Nat igennem. Der var Katzenjammer og Prækner næste Dag. Papa stillede mig det Alternativ: enten faar du en bestemt Sum og tager til Amerika - eller du tager, med Maanedspenge, ud paa Landet og læser Jura!

Jeg valgte det sidste; snedigen havde jeg udforsket, at min Elskede boede paa en lille Ø Sønden om Sjælland, hvor Faderen var i Toldfaget. Der boede tillige en gammel Herredsfoged - Studenterkammerat af Papa. Hos Herredsfogden kunde jeg bo og læse.

Og jeg pakkede min Koffert med Thingsret og Schous Forordninger. Øverst lagde jeg - saa at ingen fik det at se - Byron, Burns og Heine. Hvorledes Selskabet i Kofferten kunde forliges, det maatte de selv om.

Jeg sejlede med en Jagt. Vi drev over et Døgn i Vindstille.... jeg læste Heine, døsede og drømte. Da jeg endelig vaagnede, laa Øen for mig.

614

Jeg havde Lyst til at vende om; men nu var jeg der. Herredsfogden, en levelysten gammel Ungkarl, modtog mig med en Frokost og lo ad mig. Begyndelsen paa det »nye Liv« var sket.

Altsaa paa Øen. Min Elskedes Fader, Told- eller Havnekasserer, var en original, noget egoistisk Særling overfor Hus og Hjem, Redeligheden selv, lidenskabelig Botaniker, Fodvandrer og stokdøv. Han levede i *sin* Verden og lod Vorherres Sol skinne paa alle, som man siger. Lidenskaber maa han have haft, og han forstod andres Ekscentriciteter. Mig holdt han af - tror jeg. Moderen, en stille, fredsommelig, mild Kone, bøjjet under Husholdningssorger, opgav øjensynligt at finde Rede paa mig - men har dømt mig skaansomt, efter hvad jeg formoder. Hun dømte alle skaansomt, hadede ingen, misundte ingen. Hvis hun - og ikke et Mandfolk - havde skabt Verden, vilde der have været Fred og Forsoning overalt. Dette ytrede jeg blandt andet paa Klubben i en Skaaltale - hvorover Borgmester og Raad lo himmelhøjt. Jeg ytrede for øvrigt ganske anderledes drabelige Ting - og alle sivede de ud og gav Forargelse.

Toldkassererens Pigebørn - min Elskedes Søstre - slog sig nærmest paa Moderens Opfattelse af mig - en lidt utilregnelig Skrue.... Gud véd, hvornaar han vil fri? blot han ikke er en Vindbeutel! -

Den yngste gik stille, drømmende omkring derhjemme - halvt oversét - en Askepot, som efter Tur med

de andre maatte passe en lille Forretning i den modsatte Kant af Byen - et Slags juridisk Kontor med Stempelpapir og Boghandel, eller hvad det var for noget.

Dér kom jeg tit - naar »hun« havde Tur.

Saa var der den ældste Broder - ikke ham ovre i Hovedstaden. Et lyst Hoved, en dygtig Bogfører for de forskellige Embedsmænd, men med noget - noget tilbagetrængt Fortvivlet ved sig, en Ærgærrighed, der paa Grund af de smaa Kaar ikke har kunnet tage »latinsk Jura«, og som nu sled sig op for de Overordnedes Dovenskab eller Nydelsestrang. Han spillede godt og højt Kort, drak stivt uden at blive beruset, kendte alle Byens Skandaler og alle Øens Misligheder, var tilknapet, vogtede over sine Lidenskaber og lo af andres, behandlede mig venskabelig-reserveret, og kunde have set mig hængt uden at skære mig ned. At jeg »kunde« eller »vilde« blive hængt en Gang, syntes hans graa, klare, gennemtrængende Øjne ikke at betragte som en Umulighed. Men undertiden syntes han ogsaa at formode, at jeg kunde have en Chance for mig som Minister - og han lod mig da med Bevaagenhed tabe en Blanche polydor til sig.

Min Følgesvend og Jonathan, naar jeg var ked af Klubløjerne, var en yngre, falleret Købmand. En rig Købmand kunde ikke forekomme i min Praksis.

Han var Begejstring - altid begejstret. Forknytt over sit Uheld, som han med rosværdig Selverkendelse tilskrev en Blanding af Flothed og Kærestesorg, tvivlede han alligevel ikke paa, at han nok »skulde tage det ind igen«. Uegennyttig og tjænstvillig overfor mig, udstødt af Byens gode Selskab og med skarp Intelligens overfor »Hæderlighedens« svage Punkter, betragtede han mig og mine ungdommelige Deklamationer imod Samfund, Præst, Dommer og Moral som en fra Himlen falden Fane, hvorunder han stillede sig kampberedt. Han havde faaet nogen Agentur at rejse med, og vi gæstede de andre Smaabyer paa Øen, opfiskende alle de »Ender« af merkantile, sociale og moralske Skrøbeligheder, som vi kunde faa Fingre i. Der var nok af dem den Gang!

Og inden jeg vidste ret af det, var jeg her paa denne isolerede Ø - Idyllen fra Guldaldermyten, som jeg først havde tænkt mig den - naaet op i Højde med al den sociale, politiske, merkantile, literære, religiøse og øvrige Svindel eller Stagnation, som udmærkede Udgangsaarene i det Decennium, der for vort Vedkommende havde Tabet af Hertugdømmerne og den begyndende indbyrdes Spaltning i sit Skød, og som for »Verdens« Vedkommende skaffede sig Udbrud i det næste Tiaars Race-Krige, Borgerkrige, finansielle Krach, sociale Problemer og sociale Misère.

Løget har sin Tid i Jorden, inden det bliver Hyazinth! siger Hollænderen.

Denne Sommer er den længste, jeg kan huske - den indholdsrigeste, den skønneste. Varmen og det gode Vejr varede til ud paa Høsten; og da Høsten kom, var det gode Vejr der endnu. Sæden kom af Markerne, Bladene gulnedes; Køligheden kom i Luften, Bladene begyndte at falde. Jeg var dér endnu paa den lille Ø, i den lille By. Saa blev Forespørgslerne hjemmefra hyppige - hvordan det gik med Jus, og om jeg ikke snart tænkte paa at gæste »Arnen«?

Jeg havde glemt, at der var en Jus, glemt, at der var en Arne.

Saa kom et Brev med den *sidste* Pengesending. Jeg maatte hjem.

616

Det sidste Mode med min Elskede.

Vi havde aftalt - *hun* havde foreslaaet det - at vi efter Middag vilde spasere nordud, ad Landevejen gennem Skoven, hvor vi altid var alene. Vi vilde snakke saa vidt muligt om ligegyldige Ting, indtil vi naaede en bestemt Telegrafstang; her vilde vi veksle Haandtryk, og saa vilde hun fortsætte Vejen nordefter - uden at se sig om - medens jeg gik tilbage og om Bord i Jagten - den samme Jagt, som havde bragt mig did.

Paa en Skrænt ved Stranden, en Milsvej fra Byen, vilde hun sætte sig og tilvinke mig sit Farvel, naar jeg om Bord paa »Dorothea Sofie« kom frem om Pynten.

Dette havde vi aftalt den foregaaende Dag, hvor Vejret var stille, mildt, lidt melankolsk - saaledes som hendes eget Smil var stille, mildt, lidt melankolsk.

Men Afskedens Dag begyndte om Morgenen med stiv Kuling, og langs Stranden laa den hvide Fraade over Revlerne.

Vi gik sammen ud af Byen. Hist og her kom en Næse paa Ruden, for at se, om »Studenten« nu virkelig vilde fri - eller om Parret maaske var forlovet!

Vi gik tavse ved hinandens Side. Lidt efter lidt tjærnede vi os fra hinanden med et Skridts Mellemrum.

Nu maa De sige noget - aa, sig noget - lost eller fast! bad hun med rorende Troskyldighed, medens

Stemmen dirrede og de fine Læber skælvede.

Jeg gik dér - mournfull - gloomy - som min Helt, Lord Byron.

Vindstødene drev Sand og raslende Blade i smaa Skyer foran os. Hendes Kjolenederdel svøbte sig om de slanke Lemmer; og hun pressede et lille rodtærnet Schawl fast om sit jomfruelige Bryst - og da jeg kiggede paa hende fra Siden af, saa' jeg Taarer bæve i de smukke brune Øjne, som langsomt flyttede sig i det emailleblaa Hvide.

Jeg sukkede; gav mig saa til at le, for at synes frisk paa det - tog hendes Haand og sagde: Lad os lobe et Stykke!

Vi lob. Vinden lob med os et Stykke - og vi ojnede Telegrafstangen i det fjærne - som to dødsdømte Sammensvorne kunne øjne Retterstedet.

Nej; jeg *wilde* - *kunde* ikke sige noget. Hvad skulde jeg sige? At jeg elskede hende af min ganske Sjæl? Det vidste hun. At jeg bad hende vente paa mig - indtil jeg havde gjort noget, var bleven til noget, i det mindste til jeg var kommen lidt i Ro med mig selv!

Alt det var jo blevet sagt imellem os..... men Frieri var det ikke, 617 havde der ikke været. Hun havde ikke med en Anelse ladet mig forstaa, at noget saadant havde hun ventet. Hun var en uerfaren, uudviklet, men stolt lille Pige; og hun havde hørt nok af mine Udfald mod Konvalescensen, til at vide, at »Forlovelse« var mig en Gru. Alligevel laa der som en frygtsom Nysgerrighed over hende..... en Askepot har jo Sostre, som ville fritte; og der er dog noget, som alle unge Piger næsten af Instinkt véd Besked om: man kan jo forlove sig »hemmeligt«.

Saa var vi dér. Hun rakte mig Haanden med bøjet Hoved.... saa' pludseligt i Vejret, lidt til Siden, kneb Læberne sammen.... og i næste Øjeblik vilde jeg have lagt Armen om hendes Liv. Men hun kom min Bevægelse i Forkøbet, tog mig med begge Hænder om mine Haandlede, trykkede til, saa' mig alvorligt ind i Øjnene - slap Taget, vendte sig og gik raskt til.

Jeg stod ene tilbage, seende længe efter hende. Hun vendte sig ikke en eneste Gang om. Vinden svøbte hendes Kjole og lille, tærnede røde Schawl om de slanke, elastiske Lemmer. Skuldrene *var* en Kende for høje - men dette smukke Hoved sad paa dem, som om det sagde: I kan være mig bekendt - og jeg eder!

Saa drejede jeg mig og gik raskt til - imod Vinden. Pludseligt standsede jeg. En Indskydelse fo'r igennem mig: Vend om, Ulf! lob tilbage - bed hende om et eneste Kys - giv hende et Kys - og sig saa: Farvel Frøken! for bestandigt.... det er til *Deres Held!* til *Deres Velsignelse!* -

Jeg saa' hende som en fjærn Sky uden bestemte Konturer, omflagret af en Sandhvirvel og af en Sværm vissent Løv....

Det bliver en Storm! Mon Jagten sejler? tænkte jeg. - Og jeg gik med frembøjet Hoved *tilbage* til Byen, som om jeg vilde stanges med Vinden.

Den sejlede virkelig, Jagten. Mit Toj var bragt om Bord. Herredsfogden var gaaet hjem fra Broen; han havde faaet Støv i Øjnene. Ingen fra Klubben havde givet Møde. Kun min tro Jonathan stod paa Pletten - med en Rejseflaske fyldt af kold Punsch.

Men jeg følte mig irriteret, da hans Blik tydeligt spurgte mig: Naa, blev det afgjort.... er De forlovet?

Saa afslog jeg den kolde Punsch, trykkede ham hjærteligt i Haanden og bad ham bringe mit Farvel - min Hilsen - og paa Gensyn! For torebet Sejl og klodsrebet Fok stod vi ud af Havnen. Vinden var sydlig medgaaende; en Storm blæste det.

I Vindstille var jeg kommen. I Storm drog jeg væk. Det var umuligt at se nogen Skikkelse nordude paa Brinken. Men jeg svingede min Hue, 618 indtil Skipperen bad mig om at sætte eller helst lægge mig ned. Og dér laa jeg, agterude ved Siden af Skipper og Ror. Han selv, Matros og Kok var ukendelige i deres Oljetøj. De frygtede for »Slæbesøer«, Styrtesøer bagfra..... de skal være saa farlige, naar man sejler plat for Vinden i Kuling og Søgang. Jeg lod haant om Søer i alle Former. Lystrende Ordren laa jeg i min Kappe agterude, frysende, vaad, men med en vild, hed jublende Fortvivlelse indeni mig.

Snart svandt Lerskrænter, Huse, Kirkespiret, hele Øen. Maanen kom op, men i Dis..... et spøgelseagtigt flimrende Skær ud over det rullende, fraadende Hav. Jeg hørte den tunge, hule Lyd af Søerne, som faldt - den hvislende, langtrukne Gispen af Braaddene, som styrtede. Jeg fornåm tilsidst hverken begyndende Kvalme, Kulde eller Sult. Jeg var som hallucineret. Jeg saa' Syner ud over Havet - ligesom en Flaade af mørke, fjendtlige Kolosser, der nejedede sig og dukkede truende frem over de hvide Blink. Saa forsvandt dette Syn..... en ugengivelig Fornemmelse af Slægtskab, »Wahlverwandschaft«, med Elementet greb mig, alt

imedens den Elskedes Skikkelse vippede op og flygtede for mig. Jeg syntes, at jeg var et Geni - et naturbegavet Menneske, med det for Genierne fælles *Udflydende* som et Mærke, der bandt mig til Havet. Hverken kunde jeg faa fat paa mig selv, eller andre kunde faa Hold i mig. Jeg var selv Havet.....

Ja nu maa Herren værsgod krybe nedenunder! sagde Skipperens Stemme. For nu faar vi Søen mere tværs og Kulingen tager til! -

Næste Morgen tidlig sejlede vi gennem Bomløbet ind i Københavns Havn, hvor de gamle Orlogsskibe laa paa Rad og raadnede i Flaadens Leje.

Vintren, som fulgte, er i mange Enkeltheder som udslettet af min Erindring. Jeg husker alt, hvad jeg som Elleveaarsdreng sagde, gjorde eller undlod at gøre. Hvad jeg ti Aar derefter dagligt foretog mig, er væk og borte. For Familien var jeg en Gaade. Men da Gaaden levede stille paa sit Værelse, tilsyneladende besøgte juridiske Forelæsnings og sjældent bad om Lommepege - saa slog man sig til Ro. Papa gik sine Veje, Mama forfulgte sine Interesser. Der maa være kommen en paafaldende Alvor over mig - men Alvoren var netop det, man gik af Vejen for derhjemme. Jeg gav ingen offentlig Forargelse; det var nok. Kun blev man lidt betuttet over min Korrespondance. Bestandig kom der disse tykke, vægtige Breve - samme Udskrift, Haanden lidt barnlig, med store, aabne Bogstaver og 619 de resolute Sving. Saa lod jeg min Elskede adressere sine Breve til min skikkelige Tante, hvor jeg fandt Trøst, Fortrolighed og - naar det kneb - Penge til Bøger og Komodiebilletter. Til Komodie og navnlig til Koncerter listede jeg mig altid hen. Og jeg læste - uendeligt; men Jura var det ikke. Fremmed Literatur - hultertilbulter - Shakspeare, Scribe, Calderons Dramer og Henrik Ibsen, som den Gang lige havde stukket sit store Hoved, med Kotelet-Skægget og de fast sammenspigrede Læber, op over den literære Horisont. Hos os var der Dødvande - med en tungt lastet Sejler, som H. F. Ewald, i aandelig Fragtfart mellem Filisteriet i Hovedstaden og Filisteriet i Provinsen. Som den lille By havde sovet den første Morgen, da jeg kom til Øen, saaledes sov Hovedstaden. Ingen truede med at forstyrre Dvaskeriet og Selvgodheden. Ibsen blev knæsat som »religiøs« Vækkelsesprædikant af Bredgade. Bjørnson færdedes i Italien og havde endnu ikke forandret Signaler. Den russiske Roman laa endnu under Sneen. Paa sin »Ø« - ligesom Garibaldi paa *sin* - levede Victor Hugo, som vore Dagblade kaldte et gammelt Vrøvl. Den store »tavse« Imperator beherskede Frankrig - og vor Journalistik. Boghandelen ernærede sig kristeligt af Martensen og af Skolebøger. Blicher læstes af nogle jyske Libhavere. Carl Baggers Jordpaakastelse var forlængst besørget af vor bornholmske Saxo Grammaticus. Om Aarestrup vidstes intet andet, end at han var død som Stiftsfysikus. Endnu vegeterede tre, fire af vore »store« Digtere aflægs som Pensionister hver i sin Krog. Andersen havde Guldsot, digtede ikke mere, men var paa europæisk Tournée som Æventyrkonge. Ingen, der ikke netop var i Besiddelse af et godt Konversationslexikon, anede noget om Socialisme eller Kommunisme. At kunne stave Revue des deux mondes igennem oppe i Athenæum - det var Toppunktet af Bredgades Dannelse. I Studenterforeningen slog man Katten af Tønden og lavede - liderlige - Deviser til Juletræet. Guds frygten var ikke særligt fremtrædende - men heller ikke anfægtet i Nordens Athen. Officielt var man høj Kirkelig - overladende Grundtvigianismen til Landsbyskolelærere. Ingen faldt paa, at Byen trængte til nye Kirker - saa lidt som til Sædelighed, Totalafholdenhed, Hundeskat eller indre Mission. Man søgte at adspredde sig - som man altid vil gøre i en Hovedstad. Politiken lod man nu engang som et nødvendigt Onde ligge »links« - hvor den laa i den gamle Suppedas mellem Bondevenner og Doktrinære. Det var ikke »fint« at beskæftige sig med den - heller ikke videre morsomt. Indenfor Voldene kunde Hund og Kat saa taaleligt trives.... og udenfor Voldene laa der et lille godt, fedt, frugtbart Land, som hed Danmark - hvorom der var digtet og skrevet en 620 Uendelighed af skønne Fædrelandssange, og som Vorherre i det mindste af *den* Grund maatte have en faderlig Forkærlighed for.

Man sov. At man slet ikke havde onde Drømme, vil jeg ikke paastaa. Drømmene kom allenfals ikke frem i Skrift og Tale. For *mig* var det en Søvn.... og den irriterede mig slutteligt.

Forelobig læste jeg alt muligt imellem hinanden. Kierkegaard i Selskab med Feuerbach, Strauss, Renan. Jeg læste dem »æstetisk« - hvad vi Danske plejer. Men der blev hængende Bider og Brokker, som foraarsagede mig alvorligt Mareridt. Ingen Plan - ingen, som kunde vejlede mig! Jo, der var en tidligere Lærer, en Mand, til hvem jeg saa' op med ungdommeligt Sværmeri lige fra Skolens Dage. Han havde lidt Skibbrud som Digter - og var dog Digter. Miskendelsens, Isolerthedens, Selvkritikens og Selvironiens Skærsild var bleven ham til Del. Vi var en lille trofast Kreds, som gæstede hans altid aabne, fordringsløse Hjem. Dér steg Guder op for mit undrende Øje..... og naar han gestikulerende med den lange Pibe, sammenrullet i et Hjørne af Sofaen, med de korte Ben trukne op under den graa Slobrok, med de af Trods, Begejstring og aforistisk Vid spillende brune Øjne fæstede paa Fotografierne efter den milesiske Venus og Forums Ruiner.... naar han saaledes æggede os til Modsigelse og ildnede os til »ideel« Stræben ud over Koteri, Klikke, Døgnets Fraser og Livets Daarskaber, imedens han kastede sine Sarkasmer og Citater i Hovedet paa Disciplene.... ja saa kunde disse Disciple være gaaet i Ilden for Mestren!

Men allerede paa den lange Vej hjem, gennem Vinternattens Sole, fra hans afsidesliggende Bolig - allerede *da* begyndte det hos mig at vaande sig efter en Plan, et ordenligt System - næsten ligegyldigt hvilket. Kom jeg til ham ved Dagen, naar han var træt af Skoleslid, lemlæstet af literært Hakkelseskæreri - saa vilde han for det første give dette literære Sisyfosarbejde saavel »etisk« som æstetisk Gyldighed. »Jeg lægger vor Guldalder-Literatur tilrette for de unge Mennesker!« sagde han med Vægt paa *sit* Arbejde derved.

»Det er bedre end at skrive Vers i Ny og Næ - som Damerne kun bruger til Krøllepapir!«

Javist. Men jeg saa', hvor han *led* under, at Friheden - baade den indre og den ydre - var ham nægtet. Han smed Arkivernes gulnede Manuskriptdynger til Side og læste sine egne Digte op for mig. Altid var der et nyt i den dybe Skuffe. Jeg syntes de var fuldkomne allesammen; og jeg lagde ikke Skjul paa min Beundring. Han nikkede smilende. Men snart efter mistede de brune Øjne deres Glans. Jeg kunde læse hans Tanker. »Hvad nytter det mig, at du, min unge Kikindiewelt, finder dette 621 guddommeligt - naar hverken Forlægger eller Anmelder finder det samme?«

Og ned i den dybe Skuffe vandrede Papiret.

Saa gik det, bittert og skaanselløst, ud over hele Kleresiet. Han trampede og masede dem flade allesammen - disse Styverfængere, daarlige Poeter, Eftersnakkere, Kopister!

Ak! han saa' ikke - hvad jeg først senere saa' - at han selv var Epigonen, den rige digteriske *Natur*, men ikke den naturbegavede producerende Kraft. Eller han saa', han følte det.... og derfor lynede disse levende Øjne i Samfundsforagt og Verdensprotest. Det kan nok hænd's at han kilede los paa officiel Kristendom, officielt Hykleri, officiel Presse, brydende Staven over alle vore ynkkelige Fremtoninger, Politikere, Statsmænd, Redaktorer, Journalister!

Og denne Sæd faldt i en frodig Jordbund. Han havde ikke behovet at give mig halvt saa stærk en Dosis..... Havde han blot givet mig et »System« med i Kobet!

Nuvel; »Skælm giver mer end han har!« plejede han selv at sige. Og det var rigtigt. Jeg ærer ham, holder af ham, den Dag i Dag. Han rensede en Bunke Forfængelighed ud af mig - satte altid et Spørgsmaalstegn ved mine Daarskaber, naar jeg betroede ham dem som Tegn paa »Genialitet«. Han lærte mig at foragte Snobberi og den danske Tilbøjelighed til at lyve for sig selv. Han hævdede for mig - for hele den lille Kreds - »Idealet«..... og kunde han ikke, saa lidt som nogen den Gang, præcist formulere dette tyskromantiske Begreb..... saa har det dog i sine vage Omrids tit tonet Flag for mig under alvorlige Øjeblikke. Det er ikke hans og ikke Begrebets Skyld, at jeg saa ofte har sat Kikkerten for det blinde Øje - og endda ikke haft Nelsons Undskyldning, *den*, at være en Nelson.

Næste Foraar rejste jeg til Udlandet. Jeg havde helst rejst Jorden rundt. Men jeg fattedes Penge - og havde min Elskede derhjemme.

Saa giftede vi os - og saa brod de »brændende Spørgsmaals« Bolge ind over Danmarks flade Strande. Vi fik en Forer, og vi gik i Ilden som Officerer og Soldater. Og Sol stod op og Sol gik ned; og Iliaden blev til Odysseen; og ingen af os er ret besét kommen hjem fra *den* endnu. -

(Udtaget som særskilt Del af Romanen »Forskrevet«, udgivet af Holger Drachmann.)

(*Tilskueren*, jan. 1891)

622

Af Ulf Brynjulfsens Papirer (Et Kapitel af en større Roman) »Der er en Ø i Livet«

Dagen efter min store Dumhed talte jeg ikke med Papa. Jeg lod mig blot skælde ud. Næste Dag gik jeg til ham og sagde: Du har Ret! det Liv, jeg fører, duer ikke. Saavidt jeg véd har Du - paa den og den Ø, i den og den By - en Bekendt, en gammel Herreds- eller Byfoged. Giv mig nogle Penge, send mig til ham med et Brev. Jeg vil tage mine Boger med mig; jeg vil læse Jus! -

Papa spillede ikke Øjnene op; for han plejer ikke at se paa Folk. Men han blev overrasket - og noget bevæget - eller han lod saadan. Fru Mama blev hentet; hun tog sig en Krampegraad; jeg kysede hende, fik Penge, fik Brev, og rejste.

Jeg sejlede med en Jagt. Jeg var forknýt - følte mig ikke meget værdig. Først da jeg var kommen udenfor

Trekroner og saa' Kjobenhavns Taarne fra en ny Kant, fornam jeg med mig selv, at jeg vel havde taget en heroisk Beslutning - men at den til en Begyndelse ikke ret vilde lade sig rime med harsk Smør, oret Beskojt og Spegesild. Vi fik Vindstille og drev den hele Dag i Kogebugt - med »Underdønninger«, som Skipperen kaldte dem. Jeg blev ikke søsyg, det er jeg aldrig bleven, men Kokken brankede sit Flæsk, Julisolen stak lodret ned paa Dækket, og Beget glødede i Plankernes Sammenpløjninger. Jeg fik Afsmag for alt - særligt for det Liv, der laa bag mig, men jeg begyndte ogsaa at tvivle paa Fremtiden. Der var en Slappelse over mig - og jeg begreb ikke, hvordan den nogensinde skulde hæves. Nedenunder i min store Koffert laa Schous Forordninger og Aagesens Thingsret - jeg selv laa paa Dækket agterude ved Roret, med min Byron og min Heine. At rime disse fire Forfattere sammen, forekom mig ikke let. Jeg havde en Formodning om, at det aldrig vilde lykkes; og jo mere jeg læste i Versene, jo ulykkeligere og mere forladt forekom jeg mig.

Havde det endda blæst en Storm! Men det blæste slet ikke. Den Smule 623 Vind, vi nu og da fik fat i, var kun nogle »Blaf« stik i Stævns; Strømmen ligeledes var imod; og Skipperen, en gennemtør Øbo, der lignede en ristet Sild, belavede mig paa et Par Døgns Rejse - eller mere! Man gjorde bedst i, naar man gik ombord paa en Sejlskude, aldrig at være utaalmodig og aldrig at spørge om *hvornaar* ! En Maksime, der godt kunde bruges for hele Livet.

Ud paa Aften blev Østersøen saa blank som et Spejl - vi flød som paa en Folie af Sølv. Jeg havde næsten intet spist; jeg laa og skrev Vers med min Blyant i en ny Notitsbog. Og det var saadan noget som:

Øen hist i det Fjærne
skal være min Ledestjerne.

Da den lyse Sommernat faldt paa, spejdede jeg som en Columbus baade efter Øen og Stjærnen. Der viste sig nogle anelsesfulde, bølgende Striber i Horisonten - men det var »Smørland«, som Kokken oversatte Digternes Fatamorgana. Nu laa jeg forude i min Kappe - det syntes mig, at en »Digter« absolut maatte ligge i sin Kappe, uagtet Natten var lun, stille, uden Dugg, uden saa meget som en svag Aande fra Havet. Og Havets hele storslagne Herlighed, gaadefulde Majestæt, næsten forfærdende Uendelighed, begyndte at gaa op for mig. Jeg digtede ikke; eller rettere, jeg skrev ikke Vers. Jeg drømte vaagen. Og denne vaagne Drøm glemmer jeg aldrig. Det slog mig, at jeg var som en Orm - eller, som Kokken vilde sagt, en Lus paa en Tjærspann - og at jeg, jeg, dette Atom, vilde lave mig Fremtidsplaner - styre efter en bestemt Ø, fordi jeg havde set en ung Pige og var bleven hæftig forelsket i hende! Og mere og mere blev jeg angst for mig selv, jo mere jeg tænkte paa, at jeg efter Skipperens og menneskelig Beregning om nogle Dage skulde møde hende, skulde vinde hendes Hjærte! Det faldt mig ikke ind, at jeg muligvis *ikke* skulde vinde hendes Hjærte. Jeg var ikke indbildsk - snarere det modsatte - men det forekom mig, at hun blot behøvede at se mig, for at tilhøre mig.

Saa drømte jeg, at *dette* ikke var Lykken - skønt jeg udmalede mig Mødet med al dets uskyldige Sødme, alle dets kyske Fristelser. Det bares mig for, som om Skibet og jeg - uden Skipper, Matros og Kok - vedblev at flyde ud i det uendelige, i en Folie vekslende af Sølv, Guld, Orange og Purpur. Jeg sad ved Roret, og hvergang »Smørlandet« - Fatamorgana - truede med at komme Stævnen for nær, trykkede jeg ganske let paa Rorpinden, og Stævnen vendte sig og jeg tog min Hue af, viftende langsomt, 624 betydningsfuldt tilbage ind mod Kysten til *hende*, der stirrede ud efter mig med forundrede, blide, lidt sørgmodige Øjne. Hun var et Barn og dog en Jomfru; hun var halvt en Frøken og halvt et slankt Raavildt fra Egnen om Kirsten Pils Kilde.

Da jeg havde viftet, saa fældede jeg en Taare. Den forekom mig uendelig bitter og uendelig sød, denne stille, afskedssvangre Graad; sød som Mindet... og jo længere jeg lagde bort fra Øen, jo mere svandt Bitterheden, jo dybere følte jeg Sødmen. Denne Styren imod og Fjærnen sig fra Øen, hvor jeg aldrig kom iland - det gentog sig - og *dette* var Lykken, forekom det mig; og *den* omsatte jeg i de mest henrivende Vers!...

Jeg blev vækket af min Drømmetilstand ved at Kokken tog sin Harmonika frem og aflokkede den nogle gudsjammerlige Toner, der kunde gælde for en Hopsa i den langsomste Takt. Jeg svøbte mig i min Kappe, holdt for Ørerne og strakte mig ret ud, med Hovedet hvilende paa et sammenskudt Tov. Jeg saa' op mod den vældige Himmel... én Stjerne stod der, en uendelig lille flimrende Prik, nysgerrig, som kun en Stjerne kan være. Jeg tror, at jeg var ungdommelig nok til at nikke til den. Den nikkede ikke igen men vedblev at stirre. Jeg var som hypnotiseret. Jeg glemmer aldrig den Nat. Og saa sov jeg ind.

Den næste Dag samme Scene, med Vindstille og branket Flæsk. Jeg gad intet foretage mig, ikke læse, knap ryge. Ingen gad Noget ombord. Solen brændte. Sejlene gad ikke engang klapre. Skipperen nikkede i Skjorteærmer ved Roret, ridende overskrævs paa Pinden. Jeg begyndte at begribe vore Søfolks træge og træede Miner, de udtryksløse, stive Træk, hvori Digterne altid ville læse Havets Rædsler og Farer. Ingensteds paa Landjorden kan man kede sig som paa Soen. Ingensteds *kan* man ganske vist opleve Rædsler, som paa Søen... men Vindstille og tyve Grader Reaumur gør Ulken til Idiot.

Man kan ikke en Gang være forelsket i Vindstille - naar man ikke har Skyggen af et Sejl at krybe hen under. Og Skyggen faldt først ud paa Eftermiddagen. Jeg laa forude hos Kokken, og ved at give ham en blank

Daler fik jeg ham til at fortælle om min Elskedes Familie. Han var hjemmehørende i den lille By - og han fortalte paa sin drævende Maade løst og fast, men naar han nævnede *hendes* Navn, saa skælvede mit Hjærte - og jeg lovede ham endnu en blank Daler, hvis han kunde skaffe Vind til Natten.

Det skaffede han! En Time før Solopgang vaagnede jeg af min Halvsøvn ved en Fornemmelse, som om mine Fødder var bleven mit Hoved 625 og omvendt. Noget køligt noget pustede mig i Ansigtet; jeg vilde rejse mig, men rutschede.... jeg saa at vi skar igennem Vandet, der hvislede langs Skibssiden. Forude laa Øen.

Hvordan Guanahanis grønne Palmeskrænter maa have taget sig ud for Colombus og hans Følge, det véd jeg ikke. Jeg vilde gerne gøre *min* Ø til et Vidunderland - den var det ogsaa, kan jeg tænke; og dog følte jeg mig skuffet.

Jeg erindrer det, som var det idag. I den opgaende Sols grelle Lys laa de gule Lerskrænter, med lidt Skov bagved sig, en Række lave, nøgterne Huse langs Strandkanten, et spaantækt, mønjebrunt Kirkespir stikkende ivejret, som for at bede Lynet *ikke* slaa ned her - men holde sig til Søen! Nogle Smaaskibes Master indenfor et Havnebolværk - en Mudderpram ridende for et Varp udenfor Indløbet..... færdig.

Her boede hun; her skulde jeg vinde hende. Her skulde jeg læse Jus; her skulde jeg blive til Noget!

Netop som vi troede, at nu skulde vi ind, vendte Vinden sig. Vi maatte krydse og havde Fataliteter med Mudderprammen, der laa for Dræg, og med Fiskere, der roede ud. Jeg var saa betaget, at jeg ikke tog noget Omen af disse Vanskeligheder ved at komme i Havn. Og nu stod jeg dér, paa denne Jordbund, der kendte Sporet af hendes elastiske Fod - i denne By, der husede hendes sekstenaarige Hjærte og Tanker.

Byen sov. Jeg havde tænkt at møde Toldembedsmanden - Faderen - straks paa Broen, give mig til Kende som Søn af min Papa, indlede en vidunderlig snild Samtale, hvis Resultat blev en Indbydelse.... men jeg erfarede, at Tolder og Tolder er to Ting, og at min vordende Svigerfader forenede en Mængde smaa Embeder i sin Person og kun var Revisor ved Havnekassen. Derimod viste en søvrig Brovægter mig, hvor Herredsfogden boede - men han sagde tillige, at Herredsfogden *altid* plejede at sove paa denne Tid af Formiddagen. Saa lod jeg en Karl trille min store Koffert op til Gæstgivergaarden - hvor man ogsaa sov. Og saa forekom det mig, at jeg var paa Torneroses O.

Jeg gav mig ud paa et Morgenkrydstogt tillands. Endnu sejlede Jorden under mig.... de seks, syv Gader med Pebernødder til Brostene, Kirken, Sprøjtehuset, de to græsbevoksede Torve.... altsammen sejlede. Alle Vinduer var hermetisk lukkede - ingen Øjne i de blanke Refleksionsspejle - ingen Næser bag de smaa Ruder - ikke *hendes* vidunderligt fine Profil.

Jeg vaklede omkring i en Døs - øm i alle Lemmer af de haarde Dæksplanker, hvis begede Lugt endnu hang i mine Klæder. Jeg havde hverken 626 faaet mig vasket eller børstet.... *nu* maatte hun nødtigt se mig. Jeg blev saa trist af denne lille hermetisk tillukkede By, at jeg gerne kunde have givet mig til at græde. Hvad vilde jeg her? Begrave mig levende?.... ja, naar det kunde været sammen med hende!

Saa lukkede en Bager sit Vindu op, hældede sig paa sine meledede Albuer frem over Karmen og gloede paa mig med rødkantede Øjne. Han mindede mig om en af Gøglerne paa Dyrehavsbakken. Det gøs i mig. »Lyst for og mørkt bag!« Se fremad, Ulf! glem Fortiden! Og jeg spurgte den Melede, hvor »hendes« Faders Hus laa.

Han gryntede noget og pegede skraas overfor paa den modsatte Side af Gaden. Saa trak han atter Hovedet til sig.

Altsaa dér!

En lang, lav Bindingsværks Bygning, med en Kvistgavl midt paa Taget. En lang Række Vinduer med smaa Ruder, der blinkede dæmpet, ligesom hemmelighedsfuldt vinkende - eller advarende. Der saa noget mørkt, lidt støvet ud bag Ruderne. En blisset Kat balancerede henad et tjæret Plankeværk - og bag dette hvælvende sig et gammelt Valdønøddetræ skyggende ud over Gadens mossede Brostene. Alt syntes at sove derinde.

Atter var jeg som hypnotiseret. Jeg stod og stirrede paa den graa, kalkede Mur, paa disse smaa Ruder, hvori Morgenlyset hemmelighedsfuldt blinkede, brudt af det skyggende Løv.... en Idyl, en Fred, med en egen Melankoli i sin Ynde. Og *denne* Fred skulde jeg nu gribe ind i - fængslet af den rolige Ynde - maaske overvældet af Melankolien, der forbandt sig med noget Beslægtet i min egen Natur!

Jeg fik den største Lyst til at gøre omkring og rende.... Jeg var sikkert meget nærmere ved at være Digter - *vates*, Spaamand - end jeg dristede mig til at formode. Havde der gaaet Dampskib fra Øen denne Morgen, jeg tror bestemt at jeg var taget sporenstregs hjem med det - om jeg saa skulde ladt Koffert, Manschetlinned, Schou og Aagesen i Stikken.

Saa blev det lille Vindu i Kvistgavlen aabnet. En ung, køn Pige, i Særkeærmer og med Haarfletning over Skuldren, kom tilsyne. Hun for forskrækket tilbage, da hun saa en Fremmed stirrende derop. Det var *ikke* »hende«. Jeg gik ilsomt min Vej tilbage til Gæstgivergaarden.

Herredsfogden, en gammel jovial Ungkarl og Levemand, lo hjærteligt, da jeg pakkede Schou og Aagesen ud og lavede mig til at stille dem op som manende Memento'er i min Reolhylde. Han lo endnu mere, da han tog 627 et Bind af Heine i Haanden.... saa klaskede han mig paa Skuldren og sagde: Nu følger De med i Klubben, hvor vi spiser til Middag sammen. Fra imorgen besørger min Husholderske Ménagen for os herhjemme.... Aftensmaden tager vi altid i Klubben! -

Mit Martyrium lod ikke til at begynde med Spægelse. Det blev til den størst mulige Frihed. Jeg lærte at spille en fejlfri Whist og støde en nogenlunde anstændig Queue i en Pyramide. Herredsfogden og hans Kollega Byfoged og Borgmester førte an i et Klubliv, der efter Omstændighederne kunde kaldes ret vildt. I disse vore smaa Ravnekroge - som Hovedstaden tror saa uskyldige - fejrer Bedsteborgerne, ofte med den høje Øvrighed i Spidsen, ret artige Orgier. Endog Kvinder mangler ikke for de glade Sybariter - blot at man ikke er for kræsen. Vor Borgmester havde baade sin Hof-Nar og sine Favoritinder - og min Herredsfoged gav Rollen som Marsk og Mundskænk ved Kongens muntre Taffel. Jeg deltog i det glade Leben - spillede, drak, sang og pokulerede.... men ved Kvinderne satte jeg Stop.

Jeg havde mit Ideal.

Maaske er jeg Digter. En Digter *maa* plukke sin Sjæl itu, for at presse den fine Essens ud af sine Erindrings Blade. Men jo mere jeg nærmer mig dette min Kærligheds Vaarbrudd - denne min Henrykkelses første Sommer - jo omhyggeligere tager jeg Enkeltheder med - ligesom for at forhale det Øjeblik, da jeg skal skildre det Ugengivelige.....

Hvordan *skildre* denne Sommer? Jeg kan kun sige: den *er* - den findes - i mine ganske enkelte, smaa Digtninge - skrevne lang Tid efter - under urolige, tidt fortvivlede Forhold - stundom henkastede under en Mellemagt paa Bagsiden af et Theaterprogram, med et fremmed Sprog summende mig om Øret..... Ja, jeg forstaar Heine, naar han siger, at det er de store Smærter, som *gør* de smaa Sange - jeg forstaar ham *nu*, hvor jeg længst er ophørt med at læse ham..... *dengang*, hvor jeg stadigt læste ham, forstod jeg ham ikke!

Altsaa til nogle spredte Vers - maaske et enkelt Digt i en hel Samling - maa jeg henvise. Dér skyder Stemningen som en Aakande paa den skjulte Stængel op fra Dybet - den hvide, sarte Blomst med Guldskæret indeni det halvt aabne Bæger svømmer paa det mørke, rolige Vand - den fine Blomst, det stille Vand, den dybe Grund.... og Sol og Maane glider hen over den, og jeg synes selv at jeg kan høre Blomsten sukke, naar Duggens Taarer lister sig ned ad de blege Kinder.

Tilgiv!

628

Den Sommer var en vidunderlig Drøm; selv som »Almanak-Sommer« staar disse Maaneder for mig i én eneste varm og gylden Glans. Det forekommer mig, at Solen aldrig var fra Himlen, kun dæmpede sin Glød den korte Nat igjennem og straks den næste Morgen skinnede lifligt fra skyfri Luft. Og hører jeg nogensinde en Nattergal nu, saa er det *den* Nattergal, som dirrende og jublende ledsagede vore Aftenvandring i Skoven udenfor den lille By.

Men ikke husker jeg det første Møde, og ikke kan jeg skelne det første fra alle de følgende Møder. Hvad Han sagde til Hende og Hun til Ham - Miner, Bevægelser, Ord - Intet staar for mig saaledes at jeg vilde kunne nedskrive det - jeg, som har en Hukommelse, der har staaet sin Prøve. Alt flyder ud - som ombord paa Jagten - i en Folie af Sølv, Guld, Orange og Purpur.

Jeg har siden den Tid gaaet alle - ja jeg tror næsten alle menneskelige Stadier af Sindsbevægelser igennem - med mig selv og paa Andres Vegne. I et uroligt Op og Ned - i Rejse- og Zigeunerlivets Fristelser og Nydelser, Savn og Farer har jeg været Deltager og lagttager. Jeg har levet blandt Londons Tyve og Skøger, set de sidste Trækninger af Pariserkommunens Heksesabbath, følt Dækket svinde under mine Fødder paa Havet og Jorden glide bort under mig paa en Vulkan - jeg har elsket meget mer end jeg har hadet, og meget skal maaske af den Grund blive mig tilgivet - men jeg har aldrig, i Lyst og i Nød, i Liv og næsten i Død, følt, hvad jeg *dengang* i min gryende Sturm- und Drangperiode følte.

En Aften - en af de sidste lyse Nætter - erindrer jeg. Fra Hovedstaden var et af Privattheatrenes Selskaber kommen til den lille Ø for at give Ferieforestillinger. Hvad der blev spillet, hvor og hvorledes, véd jeg ikke. Jeg omgikkes Aktører og Aktricer som god Kammerat. Lumskeligt havde jeg en Aftenstund - efter Klubben - lokket Selskabets Mandskvartet med mig hen igennem Gaden, hvor min Elskede boede. Lad os nu synge! bad jeg dem. Intet anende, men selv betagne af Nattens stille Skønhed - og maaske af Borgmestrens Bourgogne - stillede de sig op og sang. De havde gode Stemmer og var vel sammensungne. Under Valdnoðdetræets Krone hævede Serenaden sig - Tonerne slog deres svulmende Vinger ud - og kærtegnende

strøg de blødt-kraftige Mandsrøster over den Elskedes smaa Ruder. Jeg saa et hvidt Glimt af hende bag de jomfruelige, mørke Ruder.... saa drog Kvartetten videre gennem den sovende By, hvor ingen Vægter forstyrrede og ingen Indvaaner lukkede Vinduet op.

Jeg blev ene tilbage. Bag Ruderne var der atter mørkt. Men i mig 629 flammede den lyse Nat, al Elskovens tyveaarige Glød;... i en udsigelig Ekstase, i en Henrykkelse uden Ønsker, uden Forlangende, uden Grænser, knælede jeg ned, medens Taarerne strømmede mig ud af Øjnene.... jeg kunde have kysset Gadens mossede Brostene - dunket mit Hoved itu mod disse Stene;.... jeg var besat, jeg var gal.... ubegribelig, at jeg ikke *blev* gal. Og jeg løftede min Haand, lovede og svor.... *hvad* jeg svor, véd jeg ikke.... men hvis »hun« i det Øjeblik havde forlangt mit Liv, saa havde jeg trukket den norske Kniv, jeg altid bar, og med et Smil ombragt mig paa den store Offersten for Kærlighedens Alter, der har været rygende af Ungdommens Hjærteblod saa længe Elskovs-Myther og Elskovs-Sagn har regeret Fornuften.

Dér ser De Umuligheden af at *skildre* !....

(*Af Dagens Krønike* , maj-juni 1890)